

Jan Venemans,

(geb. 25-11-1946),
zoon van J.B. (Bernard) Venemans
(1896-1971),
die molenaar was op de hoek
Haartseweg 4 en 6 / Huiskermatedijk
vertelt over wat zijn vader
hém heeft verteld:

'De oorlogsjaren waren niet makkelijk, net als overal, hoewel het op de Haart achteraf gezien nog wel mee viel. Op de hele Haart was één boer lid van de NSB, en één boer die er mee sympathiseerde. Die werden dus niet vertrouwd. Deze twee hebben echter naar achteraf bleek nooit iemand verraden. In het begin van de oorlog kon vader nog een nieuwe radio kopen, dat heeft hij gedaan, en toen alle radio's ingeleverd moesten worden, heeft hij de oude ingeleverd en de nieuwe verstoppt. Deze radio stond precies afgesteld op Radio Oranje, want hij wilde het nieuws op de voet volgen. Hij luisterde elke dag. Ook als familie uit Winterswijk kwam werd er geluisterd, want in Winterswijk waren veel NSB'ers en daar durfde men geen radio te hebben.

In die tijd werd vader wel eens geholpen door een gepensioneerde molenaar van de landbouw, een zekere Derk Freriks. Deze man nam geen blad voor de mond en zei precies waar het op stond of het nou Nederlanders of Duitsers waren, maakte hem niet uit. Derk was op zolder bezig om een hoop rogge om te scheppen, dat was nodig om het te beluchten anders zou de rogge muf gaan ruiken. Daar stond ook een controleur bij, en die keek rond en zei: "Nou dat heeft hier van de winter ook best gedraaid". Derk stak meteen de bats in de rogge en zei tegen hem: "Noe mok ow is wat vroagen, kun ie hele dage in de rogge arbeiden en dan nog smach lien?".

'Ja, ja', zei de controleur alleen maar, hij had er geen antwoord op.

In 1950 waren mijn ouders 25 jaar getrouwd, ik was toen 4 jaar en kan me er weinig van herinneren, maar er was een feestgidsje, dat nog lang bij mijn ouders in de la lag, en daar kan ik mij 1 couplet over de oorlog nog goed van herinneren. Dat ging zo:

"In de oorlog ging alles op de bon, maar op de Haart zei men dat het wel anders kon, Bernard werd benoemd tot voedselcommissaris, totdat de Tommie daar is."

De Duitsers kwamen ook een keer langs om fietsen te vorderen.

Derk Freriks had dat gehoord en zette zijn fiets achter in de maalterij met een paar lege zakken er over, maar je kon zo zien dat er een fiets stond. "Dass fahrrad müssen wir haben", zeiden ze. "Wat zeg i'j", zei Derk en deed net of hij het niet gehoord had.

De Duitsers herhaalden hun vraag. Toen antwoordde hij: "Dat is mien fahrrad en neet ow fahrrad!".

Vader dacht, als dat maar goed afloopt, maar de Duitsers dropen af,..... zónder fiets!

Er ging toen ook veel roggebrood naar het westen. Het werd verstuurd met de post als postpakket. Die postpakketten gingen dan per trein.

Die trein werd ook wel het 'Aaltens roggebrood treintje' genoemd. Samen met smid ter Welle (die woonde aan de overkant) hadden ze ook een schuilkelder, die zat op de hoek Haartseweg – Huiskermatedijk. Als er dan 's nachts weer gevlogen werd door de geallieerden, dan klopte mevrouw ter Welle op het raam: "Zi'j vleeft weer!" Dan gingen ze weer naar de schuilkelder, vader zag dat niet zo zitten. "Daar kan net zo goed een bom op vallen, als op het huis", zei hij.

Ook is er een keer een tijdbom gevallen in het bos naast ons huis.

Ze konden het klokje horen tikken, maar ze wisten niet, wanneer hij ontploffen zou. De Haartseweg werd ter plaatse afgezet. Niemand mocht er langs. Precies een week later, om 12 uur 's middags, ontplofte hij, Meteen ging de telefoon. Jentink, van het Hillo, was bij de Landbouw in Aalten en had de knal gehoord. Hij belde op en vroeg: "Wil je even kijken of mijn huis er nog staat?" "Ja", zei vader, "Het huis staat er nog, alleen de gordijnen waaïen naar buiten!", "O, dat is niet erg."

Op 22 maart 1945 werd Bocholt gebombardeerd. Mevr. te Broeke, vrouw van een ingekwartierde N.S.B.'er, geloofde het niet. "Kijk maar," zei Derk Freriks, "De rekeningen uit Bocholt dwarrelen hier neer".

De zondag 25 maart ging één van de Duitsers, een zekere Frits die uit Bocholt kwam, naar Bocholt om te kijken. Hij kwam 's avonds terug, maar van zijn huis was niets meer over en ook zijn familie had hij niet kunnen vinden. Vader had ook nog wel een beetje medelijden met hem.

Een paar dagen voor de bevrijding begonnen de Duitsers op te ruimen en aanstalten te maken om te vertrekken. Derk Freriks stond steeds te kijken en het kon hem niet snel genoeg gaan. "Ik zie nog niet veel" zei hij. Maar toen de fietsen van de NSB'ers met koffers er op klaar stonden, begon hij te geloven, dat ze inderdaad weg zouden gaan. Het echtpaar te Broeke kwam ook nog afscheid nemen. "Voor ons wordt gezorgd" zeiden ze, en ze hoopten, dat het voor vader en moeder ook goed af zou lopen.

"Dat er voor jullie gezorgd wordt, geloof ik graag" zei vader, "En maak je over ons ook maar geen zorgen. Dat komt wel goed". De Duitsers waren op een morgen ineens met de stille trom vertrokken.

Op 29 maart kwam er een Engelse Jeep over de Haartseweg langs rijden met een witte vlag er op. Ze gingen naar Arent Jan Bultink, daar woonde ook een gepensioneerde Nederlandse militair, die kon Engels, ze hebben hem om inlichtingen gevraagd.

Op 30 maart 1945. 'Goede Vrijdag' Aalten bevrijd....

Temp: 8-12 graden, licht bewolkt, windkracht: 4. Af en toe een buitje.

Er reden Engelse tanks door Aalten, ze waren bevrijd.

Achteraf gezien, in de wetenschap dat er op de Haart relatief gezien weinig schokkends was gebeurd, vond hij de oorlog voor zijn beroep als molenaar en bakker de mooiste tijd.

Er was toen een grote behoefte aan meel en brood, en dat gaf hem het gevoel, dat hij iets goeds voor de mensen kon doen.'